

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Сумського державного університету МОН України, м. Суми, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Каші Марії Олексіївни з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» на підставі прилюдного захисту дисертації «Економіко-математичне моделювання впливу COVID-19 на соціально-економічний розвиток країн світу та системи медико-соціального забезпечення населення» за спеціальністю 051 «Економіка» 21 квітня 2023 року.

Каша Марія Олексіївна, 1990 року народження, громадянка України, освіта повна вища, у 2012 році закінчила Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка за спеціальністю «Математика». З 2019 по 2022 рік працювала викладачем-стажистом кафедри економічної кібернетики Сумського державного університету. З 2022 року – по теперішній час працює асистентом кафедри економічної кібернетики Сумського державного університету.

У 2016 році вступила до аспірантури Сумського державного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертацію виконано у Сумському державному університеті МОН України, м. Суми. у відповідності із науковою тематикою кафедри економічної кібернетики і є частиною комплексних науково – дослідних робіт на тему «Економіко-математичне моделювання та прогнозування, розроблення методологічних та методичних засад створення дорожньої карти реформування системи охорони здоров'я в Україні з урахуванням поведінкових, соціальних, економічних та правових детермінант" (базове фінансування МОНУ, наказ від 16. 04. 2021 р. № 434, Договір БФ/24-2021); «Соціально-економічне відновлення після COVID-19: моделювання наслідків для макроекономічної стабільності, національної безпеки та резильєнтності громад» (номер держреєстрації 0122U000778); «Вплив COVID-19 на трансформацію системи медико-соціального забезпечення населення: економічні, фінансово-бюджетні, інституційно-політичні детермінанти» (номер держреєстрації 0122U000781).

Науковий керівник: Койбічук Віталія Василівна -кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економічної кібернетики Сумського державного університету.

За матеріалами дисертації опубліковано 20 наукових праць, зокрема 4 розділи у колективних монографіях, 13 статей, з яких 5 – у наукових фахових виданнях України, 4 – статті у виданнях, що індексуються наукометричною базою Scopus та 3 – у виданні, що індексується наукометричною базою Web of Science, 1 – з категорії інші, 3 - тези доповіді у матеріалах науково-практичних конференцій. Опубліковані роботи цілком відповідають змісту дисертації та її висновкам. Основними з них є:

1. Letunovska N., Kashcha M., Dluhopolskyi O., Lyeonov S., Artyukhova N., Gaşior M., Sak-Skowron M. Health Risks and Country Sustainability: The Impact of the COVID-19 Pandemic with Determining Cause-and-Effect Relationships and Their Transformations. *Sustainability* 2023, 15, 222. <https://doi.org/10.3390/su15010222> (Scopus)

2. Kuzmenko O., Lyeonov S., Letunovska N., Kashcha M., Strielkowski W. Impact of COVID-19 on the national development of countries: Implications for the public health. MedRxiv, doi:10.1101/2022.10.24.22281450 (Scopus)

3. Kuzior, A.; Kashcha, M.; Kuzmenko, O.; Lyeonov, S.; Brozek, P. Public Health System Economic Efficiency and COVID-19 Resilience: Frontier DEA Analysis. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2022, 19, 14727. <https://doi.org/10.3390/ijerph192214727> (Scopus)

4. Kuzmenko O., Smiianov V., Rudenko L., Kashcha M., Vasilyeva T., Kolomiiets S., Antoniuk N. Impact of vaccination on the COVID-19 pandemic: bibliometric analysis and cross country forecasting by fourier series. *Wiadomości Lekarskie*. 2021. 74 (10). C. 2359-2367. DOI: 10.36740/WLek202110101. (Scopus)

5. Kuzmenko, O.; Lyeonov, S.; Kashcha M. Financial, economic, environmental and social determinants for ukrainian regions differentiation by the vulnerability level to COVID-19. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. – 2020. – Vol.3, No.34.- P. 270-282. DOI: [10.18371/fcaptp.v3i34.215543](https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i34.215543). (WoS)

6. Kuzmenko O., Kashcha M., Shvindina H., Hakimova Y., Tagiyeva N., Shyian O. Healthcare financing and budgeting: the regional policy priorities in response to COVID-19. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. – 2021. – Vol.2, No 37. – P. 310-324. DOI: [10.18371/fcaptp.v2i37.230267](https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i37.230267). (WoS)

7. Vasylieva, T., Kuzmenko, O., Rashid, M. N., Vojtovic, S., Kascha, M., Lyeonov, H. Innovations in government management of the healthcare system: forecasting of covid-19 consequences in social, investment and business development. *Marketing and Management of Innovations*. 2020. – Vol. 4. – P. 11-25. DOI: [10.21272/mmi.2020.4-01](https://doi.org/10.21272/mmi.2020.4-01). (WoS)

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Чигрин Олена Юрївна – голова спеціалізованої вченої ради, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу Сумського державного університету. Вплив пандемії COVID-19 на світову економіку є беззаперечним, особливо через те що, ні медична система, ні економіка жодної країни не була готова до таких епідеміологічних викликів. Саме тому, важливим та актуальним є розробити такий сценарій дій, який у майбутньому зможе мінімізувати негативний вплив будь-якої надзвичайної ситуації. Саме те, що Каща М.О. у своїй дисертаційній роботі досліджує вплив пандемії на різні сфери життя суспільства на національному та світовому рівні робить дослідження актуальним. Зокрема, найбільше практичне значення для медичної системи України, яка знаходиться в стані впровадження медичної

реформи має оцінка ефективності моделі організації системи охорони здоров'я, яка слугуватиме підтвердженням правильності вибору стратегії. Дисертаційна робота Каці Марії Олексіївни на тему: «Економіко-математичне моделювання впливу COVID-19 на соціально-економічний розвиток країн світу та системи медико-соціального забезпечення населення» є самостійним науковим дослідженням та цілком відповідає вимогам наукової кваліфікації здобувача «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. При врахуванні виконання освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи у повному обсязі дисертантка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Бабенко Віталіна Олексіївна – опонент, доктор економічних наук, професор кафедри банківського бізнесу та фінансових технологій ННІ «Каразінський банківський інститут» ХНУ імені В.Н. Каразіна. Дисертаційне дослідження Каці Марії Олексіївни є самостійною, логічною, цілісною, завершеною науково-дослідною роботою високого наукового рівня, спрямованою на вирішення актуальної проблеми, що стосується епідеміологічних загроз усьому світу. Дослідження дотикається не лише впливу пандемії COVID-19 на соціально-економічний розвиток та медико-соціальне забезпечення населення на світовому, національному та регіональному рівнях, а також виявляє менш очевидні наслідки у політико-інституційній, фінансово-бюджетній тощо сферах. Адже є сфери, які зазнали очевидних трансформацій під впливом пандемії такі як освіта, туризм, економіка. Тематика дисертаційної роботи відповідає пріоритетним напрямкам державної політики України та глобальним цілям сталого розвитку ООН. На особливу увагу заслуговує запропонована здобувачкою методологія прогнозування майбутніх сплесків захворюваності, врахування динаміки вакцинаційної кампанії на довжину та амплітуду цих хвиль, що є додатковим доказом результативності вакцинацій як головного інструменту превентивної політики запобігання розповсюдження вірусу, при чому не тільки, що стосується поточної пандемії. У той же час, доцільно було при проведенні дослідження «ціни» пандемії COVID-19 на економіку України взяти до уваги туристичну сферу, розширити перелік показників ефективності ряду підприємств промисловості. Проте це не знижує наукових здобутків Каці М.О. Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація на тему «Економіко-математичне моделювання впливу COVID-19 на соціально-економічний розвиток країн світу та системи медико-соціального забезпечення населення» відповідає вимогам Постанови Кабінету міністрів України №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року., а здобувачка – Каша

Марія Олексіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

Гур'янова Лідія Семенівна – Гур'янова Лідія Семенівна – опонент, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. Оцінюючи результати дисертаційної роботи Каці Марії Олексіївни на тему «Економіко-математичне моделювання впливу COVID-19 на соціально-економічний розвиток країн світу та системи медико-соціального забезпечення населення», варто відзначити, що наукова робота є завершеним в межах поставлених завдань, комплексним і самостійно виконаним дослідженням. Наукова значущість дисертаційного дослідження підтверджується участю здобувачки у науково-дослідних розробках Сумського державного університету, що мають фінансування від Міністерства освіти та науки України, наявністю наукових публікацій у фахових виданнях України та закордонних наукових виданнях, що проіндексовані наукометричними базами Scopus та WoS. У дисертаційному дослідженні авторкою використано лише ті частини наукових робіт, що є особистими здобутками авторки. Зміст, структура та висновки, наведені у роботі, відповідають обраній темі, меті та поставленим завданням дослідження. Пункти наукової новизни та висновки, що було винесено на захист є розкритими у дисертаційному дослідженні у повній мірі. Проте, на нашу думку, робота значно б виграла за умови додавання до пункту щодо оцінки причин диференційованої вразливості регіонів України більш повної інтерпретації коефіцієнтів побудованих регресійних рівнянь з урахуванням гіпотез, висунутих автором, про більш високий рівень захворюваності та смертності через антропогенне навантаження, віковий склад населення тощо. Можливо, доцільно було б додати до дослідження результати побудови моделей з урахуванням просторового лагу. Проте варто відмітити, що актуальність теми дисертаційної роботи Каці М.О., обґрунтованість висновків, рівень наукової новизни, кількість наукових публікацій відповідають вимогам Постанови Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» №44 від 12 січня 2022 року, а автор дисертаційного дослідження – Каца Марія Олексіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Пімоненко Тетяна Володимирівна – рецензент, доктор економічних наук, доцент кафедри маркетингу Сумського державного університету. Вже більше року Україна знаходиться у стані повномасштабної війни, наслідки якої колосальні, з одного боку питання пандемії відійшли на другий план, проте, з іншого боку, вони нікуди не зникли. Актуальними залишаються питання виявлення найбільш вразливих галузей та розробки дорожніх карт

по їх відновленню як після епідеміологічних викликів, так і після перемоги. Саме тому, вважаємо, що результати досліджень, які представлені у дисертаційному дослідженні Марії Олексіївни є актуальними у майбутньому. Принципових недоліків, які стосуються структури, змісту та обсягу дисертації, а також науково та практичного значення дослідження нами не було виявлено, проте є певні зауваження щодо обґрунтування та інтерпретації результатів підпункту 2.3 щодо повернення та деталізації рекомендацій до всіх 118 статистичних показників, про які було заявлено на початку. Вказане зауваження має дискусійний характер та в цілому не впливає достатню якість проведеного дослідження. Дисертаційна робота Каці Марії Олексіївни за актуальністю, методичними підходами, обсягом, ґрунтовністю аналізу та оформленням повністю відповідає положенням «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022р. №44, а дисертантка заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Пахненко Олена Михайлівна – рецензент, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету. Тема дисертації Каці М.О «Економіко-математичне моделювання впливу COVID-19 на соціально-економічний розвиток країн світу та системи медико-соціального забезпечення населення» безумовно є актуальною у наш час, адже людство у 2020 році стикнулось із загрозою до якої не було готово. Навіть технології двадцять першого століття не дали змоги швидко відреагувати на велику кількість хворих та тяжкохворих людей, хоча були випадки в світі побудови нових модульних лікарень за лічені дні або переобладнання непристосованих для лікування людей приміщень. Такі надзвичайні обставини як пандемія важко завчасно попередити або спрогнозувати, проте важливо, щоб були враховані слабкі місця цієї пандемії, наприклад, змодельовані причини диференційованої вразливості до пандемії різних країн, або навіть регіонів в межах однієї країни. Загальне враження від дисертаційного дослідження Каці Марії Олексіївни позитивне, принципових недоліків щодо структури, змісту та оформлення не має, наявне підтвердження науково-теоретичного та практичного значення дисертації. Проте, дане дослідження не позбавлено певних зауважень: у підпункті 2.1 доцільно було збільшити часовий лаг між різними етапами проведення кластерного аналізу; у підпункті 2.2 авторкою було доведено, що прогнозні значення кількості інфікованих осіб без вакцинаційної кампанії суттєво перевищують кількість після впровадження щеплень, проте доцільно було додати опис факторів, які також могли вплинути на зменшення кількості інфікованих. Проте, вказані зауваження мають дискусійний характер та не зменшують науково-теоретичного та практичного значення даної дисертаційної роботи. Дисертантка Каца Марія Олексіївна заслуговує на присудження ступеню доктора філософії з галузі

знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Результати відкритого голосування: «За» - 5 членів ради,
«Проти» - 0 членів ради
«Утримались» - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує **Каци Марії Олексіївні** ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Голова спеціалізованої
вченої ради
21 квітня 2023р.

Чигрин О.Ю.

